Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 632

Wilno, dnia 21 marca 1932 r.

Treść numeru:

-----ooooO§Ooeee-----

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

N o w y p r o j e k t u s t a w y o s ą d o w n i c t w i e . "Echo" /Nr.78/: M-stwo Sprawiedliwości opracowało i przedłożyło Gabinetowi Ministrów projekt ustawy o sądownictwie. Myślą przewodnią nowego projektu jest udoskonalenie aparatu sądowniczego i zagwarantowanie sądom całkowitej niezawisłości. Według projektu ustawy Trybunał Najwyższy zostaje przekształcony na Wyższy Sąd Apelacyjny. Będzie on stanowił instancję kasacyjną dla wszystkich sądowych wyroków na Litwie oraz instancję rewizyjną dla spraw obszaru Kłajpedy. Pozatem sprawować będzie nadzór nad sądami, sędziami i wogóle urzędnikami sądowymi za wyjątkiem Prokuratury. Obejmować będzie obok wydziału cywilnego i kryminalnego również wydział kłajpedzki. Sądy Okręgowe będą pierszą instancją apelacyjną dla wyroków sędziów litewskich. Ogranicza się kompetencję sądów pokojów w sprawach cywilnych. Ze spraw kryminalnych sądy pokoju będą rozpatrywały sprawy, gdzie grozi kara niewięcej niż 1-rocznego więzienia. Wprowadzony zostaje urząd honorowego sędziego pokoju. Tego rodzaju sędziowie będą rozstrzygali jedynie sprawy cywilne i oskarżenia o charakterze prywatnym. Wyroki ich będą ostateczne. Nie będą oni pobierali wynagrodzenia od państwa.

Wprowadza się również instytucję sędziów pomocniczych, którzy będą powoływani do pracy w wypadku nadmiaru spraw w sądzie pokoju.

Sędziowie będą wykonywali swe obowiązki samodzielnie i niezależnie. Nie mogą oni piastować innego płatnego urzędu. Sędziów mianuje prezydent Republiki na wniosek ministrów. Urząd sędziowski jest dożywotni, przyczem po 70 latach mogą sędziowie przechodzić na emeryturę.

S p r a w a e k s c e s ó w a n t y ż y d o w s k i c h w S ł o b o d z i e . "Rytas" /Nr.48/: sprawa uczestników ekscesów antyżydowskich w Słobodzie /przedmieście Kowna/ została wyznaczona na dzień 23-25 maja r.b. w Okręgowym Sądzie kowieńskim.

Na ławie oskarżonych zasiądzie 17 osób, z czego 9-ciu wywiadowców. W sprawie tej powołano 73 świadków.

Z m i a n a p r o g r a m u l i t . F e d e r a c j i P r a c y . "Lietuvos Aidas" /Nr.60/: Dn.13.III r.b. w Kownie odbył się zjazd lit.Federacji Pracy, w czasie którego uchwalono nadanie partji nowego kierunku.

W czasie dyskusji stwierdzono, iż ostatniemi czasy Federacja Pracy bardzo podupadła.

Przywódca Federacji dr.K.Ambrozajtis zaznaczył, iż przy życiu pozostały jedynie te oddziały federacji, które zamiast aspiracyj politycznych zajęły się pracą kulturalną.

Dotąd Federacja dążyła do celów politycznych, zawodowych i kulturalnych, jednak ostatniemi czasy warunki uległy takiej zmianie, że Federacja winna stać się organizacją li tylko kulturalną.

Politykę i pracę organizacyjną wypada pozostawić w spokoju. Oświadczenie Ambrozajtisa wywołało ostrą dyskusję.

Przyjęta przez zjazd deklaracja stwierdza, iż:

1/ Podstawą działalności Federacji Pracy jest nauka Kościoła katolickiego.

2/ Federacja potępia nauki nieuznające religji,

3/ Wszystkie dziedziny gospodarki winne być oparte na kulturze i miłości chrześcijańskiej.

4/ Z dziedziny pracy winien być usunięty wyzysk,

i 5/ w dziedzinie prawa rodzinnego Federacja uznaje wyłącznie zasady chrześcijaństwa.

Pomimo, że delegat centr.komitetu zw.Pavasarininków sprzeciwił się wysuniętemu w czasie zjazdu wnioskowi zajęcia się organizacją młodzieży i zakwalifikował go jako "rozbijanie sił młodzieży katolickiej", jednakże zjazd postanowił, że sekretarjat Federacji Pracy w najbliższym czasie przystąpi do organizowania młodzieży.

W skład nowego zarządu Sekretarjatu Federacji Pracy weszli:

Dr.K.Ambrozaitis, p.Labanauskaite, p.M.Avictenaite, prof.Davydaitis, p.Joczys, Baniulis i J.Katilius.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Dokoła zatargu kłajpedzkiego. 7 marca Elta przesłała zagranicznym agencjom telegraficznym następujący telegram:

Niemieckie radjo i prasa od przeszło 24 godzin tryumfalnie publikuje szczegółowe wiadomości o energicznej i utrzymanej w tonie nieprzyjętym w stosunkach dyplomatycznych nocie, którą państwa podpisane pod konwencją kłajpedzką wręczyły rządowi litewskiemu w związku z utworzeniem Dyrektorjatu Simaitisa.

Ani rządowi litewskiemu, ani jakiemukolwiek przedstawicielstwu Litwa zagranicą nic nie wiadomo o istnieniu takiej noty. W litewskich kołach politycznych wyrażane jest wielkie zdziwienie, że niemieckie radjo i prasa zapoznały się i ogłosiły treść noty, podczas, gdy rząd litewski nic o niej nie wie.

Agencja Wolffa 16 marca wydała nast. komunikat:

Jak donoszą z kół państw, które podpisały konwencję kłajpedzką, państwa te postanowiły dziś jeszcze przesłać rządowi litewskiemu utrzymaną w b.energicznym tonie notę, w której żądają one przywrócenia w kraju Kłajpedzkim stanu konstytucyjnego w sprawie utworzenia Dyrektorjatu, który powinien mieć zaufanie ludności. Nota zawiera ostrzeżenie, iż państwa sygnatarjusze w pewnych okolicznościach będą zmuszone do zaskarżenia Litwy w Trybunale Haskim z powodu złamania konwencji kłajpedzkiej. Nota ma być utrzymana w tonie niezwykle ostrym. Anglja, Francja i Japonja już udzieliły swej zgody. Zgoda Włoch jest oczekiwana. Nota w nader stanowczym tonie wskazuje, iż próby utworzenia Dyrektorjatu są sprzeczne z dyspozycjami konwencji kłajpedzkiej oraz decyzji Rady L.N. powziętej w lutym r.b. W dalszym ciągu nota domaga się od rządu litewskiego rozstrzygnięcia sprawy utworzenia Dyrektorjatu, zgodnie z ustalonemi zobowiązaniami.

Ukonstytuowanie się kłajpedzkiego Dyrektorjatu p.Simajtisa. "Lietuvos Aidas" /Nr.59/: Wobec tego, że niemieckie ugrupowania większościowe w Kłajpedzie po przewlekłych naradach nietylko nie wysunęły 3 kandydatów do Dyrektorjatu, lecz wyraziły nawet pretensje pod adresem prezesa Simaitisa, z którym uprzednio już się porozumiały, przeto dn.14.III.32 r. prezes Dyrektorjatu p.Simaitis ostatecznie ustosunkował... ustozrzył Dyrektorjat, powołując doń pp.Tolišiasa, Kadgyna i Reizgisa.

Min. Zaunius o Kłajpedzie. Prasa litewska zamieszcza wywiad prasowy z min.Zauniusem w sprawie Kłajpedy: urzędowo M.S.Z. nic nie wie o nocie państw-sygnatarjuszy do rządu państwa litewskiego. Pogłoski tego rodzaju mają widocznie na celu wywarcie presji na sygnatarjuszy, wywołanie wrażenia fait accompli i podniesienie ducha wśród kłajpedzkich germanofilów. Tem niemniej kwestji ewentualnej noty sygnatarjuszy przesądzać nie należy. Interwencja taka jest możliwa w wypadku różnicy zdań między sygnatarjuszami a rządem litewskim. Nawet w tym wypadku jednak nota nie może mieć charaktetu ultimatum.

Rząd litewski zadeklarował w Radzie L.N. wyraźnie swe stanowisko w sprawie rozwiązania Sejmiku kłajpedzkiego i spotkał się jedynie z protestem delegata Niemiec. W związku z tem obecna różnica zdań między rządem litewskim a sygnatarjuszami nie wydaje się być prawdopodobna, tembardziej, że przy tworzeniu nowego Dyrektorjatu wykazano maksimum dobrej woli i poczyniono partjom większościowym sejmiku jak najdalej idące propozycje. Rząd litewski nie może ponosić odpowiedzialności za odmowną odpowiedź pomienionych partyj.

Podczas ostatnich narad z sygnatarjuszami w Genewie chodziło o wyjaśnienie dalszej procedury w sprawie sytuacji, jaka wynikła wskutek usunięcia Boettchera. W wyniku narad osiągnięto konkretne niemal rezultaty. Naogół zadaniem Litwy byłoby wyeliminowa-

nie wpływów zagranicy na dalszy przebieg spraw w Kraju Kłajpedzkim. Zadanie to, jak się zdaje, zostało osiągnięte.

Co do pogłosek w sprawie rozstrzygnięcia kwestji Boettchera zapomocą Sądu Rozjemczego, Zaunius wskazał na niedopuszczalną w tym wypadku niedyskrecję prasy niemieckiej. Projekt zasięgnięcia opinji w tej sprawie u jednego z państw neutralnych istotnie omawiano. Sprawa ta jednak nie została jeszcze sfinalizowana.

Jeżeli chodzi o projekt ustawy w sprawie wykonywania statutu Kraju Kłajpedzkiego, znajduje się on jeszcze w stadjum rozważań i właściwie może się wydawać zbyteczny.

Sprawa odwołania posła niemieckiego w Kownie Morata nie została urzędowo potwierdzona.

W sprawie wybicia szyb w Konsulacie litewskim w Berlinie M.S.Z. wystosowało notę protestu, ponieważ rząd niemiecki nie wyraził swego ubolewania. Do ukarania winnych napadu odnosić się należy dość sceptycznie.

Dążeniem Litwy jest utrzymanie dobrych stosunków z Niemcami na podstawie istniejących traktatów. O ile Litwę spotka zawód, wtedy wyciągnie ona odpowiednią dla siebie naukę. Zabiegi posła sowieckiego w Kownie Karskiego w sprawie kłajpedzkiej są zrozumiałe, gdyż Rosja Sowiecka ze względu na światowe prądy pacyfistyczne zainteresowana jest również w utrzymaniu dobrych stosunków między Niemcami w Litwą. Charakter tych zabiegów jest zresztą platoniczny.

P r a s a n i e m i e c k a o n o w y m D y r e k t o r j a c i e k ł a j p e d z k i m ."Lietuvos Zinios" /Nr.60/: Ostateczne ukonstytuowanie się kłajpedzkiego Dyrektorjatu p.Simaitisa, wywołało w prasie niemieckiej ożywioną dyskusję.

"Germania" zapewnia, iż to co się obecnie dzieje w Kłajpedzie jest niezgodne z konwencją kłajpedzką.

Państwa sprzymierzone, zdaniem pisma, powinne wiedzieć, iż tylko ścisłe przestrzeganie zobowiązań międzynarodowych może zapobiec "nieubłaganym konsekwencjom w tym burzliwym zakątku Europy".

"Berliner Tageblatt" mniema, iż Kowno jest obecnie przekonane, że państwa sprzymierzone nie będą mu nadal czyniły żadnych trudności w polityce kłajpedzkiej.

"Vossische Ztg." zarzuca Litwie, iż nie dąży ona do współpracy z Kłajpedą i oświadcza, iż państwa sprzymierzone winne wypowiedzieć nareszcie w Kownie swe autorytatywne słowo i uniemożliwić pyszałkowatemu gubernatorowi zakłócanie spokoju w Kłajpedzie oraz utrudnianie przyjaznych stosunków pomiędzy wspomnianemi dwoma państwami.

Organ nacjonalistów niemieckich "Tag" dowodzi, że papierowych prostestów ze strony Niemiec nie wystarczy.

"Lokalanzeiger" podkreśla, iż rząd Rzeszy nikogo dotąd nie pokrzywdził i domaga się przedsięwzięcia bardzo stanowczych środków.

P o d z i a ł f u n k c y j c z ł o n k ó w D y r e k t o r j a t u .Członkowie nowego Dyrektorjatu kłajpedzkiego podzieli się funkcjami urzędowemi w sposób następujący: prezes Simaitis objął wydział sądownictwa i szkolnictwa, Kadgiehn - wydział skarbowy, Raizgis - policyjny, komunikacyjny, leśny i rolniczy, zaś Toliszius - społeczny i dobroczynności.

S p r a w a z a m i e s z k a n i a c z ł o n k ó w k ł a j p e d z k i e g o o d d z i a ł u T r y b u n a ł u N a j w y ż s z e g o w K o w n i e . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.63/, plenarne posiedzenie Trybunału Najwyższego uchwaliło, by członkowie kłajpedzkiego oddziału Trybunału pp.Plünicke i Hesse od 1 lipca w r.b. zamieszkali w Kownie. Od 1 lipca przeniesiona również będzie do Kowna kancelarja tegoż oddziału .

B7